20. תצוה (יחזקאל מג 27-10)

י. אַתָּה בֶן־אָדָם הַגֶּד אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבַּיִת וְיִכָּלְמוּ מֵעֲוֹנֹתֵיהֶם וּמָדְדוּ אֶת־תָּכְנִית:

אַתָּה בֶן אָדָם: הקב״ה פונה לנביא.

הַגֶּד אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת הַבַּיִת: תאר לבית ישראל את הבית.

וְיִכָּלְמוּ מֵעֲוֹנֹתֵיהֶם: כי החריבו אותו בגלל עוונותיהם.

וּמָדְדוּ אֶת תָּכְנִית: המילה תָּכְנִית אינה ידועה. אולי תכניתו (עם הוי״ו שבתחילת הפס׳ הבא).

יא. וְאִם־נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת וְתָכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו וְכָל־צוּרֹתָו וְאֶת כָּל־חֻקֹּתָיו וְכָל־ צוּרֹתָו וְכָל־תּוֹרֹתָו הוֹדַע אוֹתָם וּכְתֹב לְעֵינֵיהֶם וְיִשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו וְעָשׂוּ אוֹתָם:

וְאִם נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת וְתָכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו: בדרך כלל, המילים מוצא ומובא (כניסה ויציאה) אחד הם. אבל לפי הנביא, הן שונות, גם לפי טעמי המקרא. נראה שהביטוי ׳מוצא ומובא׳ הוא ביטוי מקובל. (ש״ב ג 25) : יָדַעְתָּ אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר כִּי לְפַתֹּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת מוֹצָאֲךָ וְאֶת מוֹבָאֶךָ. מכאן הגלישה דרך גרירה. או אפשר להסביר בפשטות, ׳מוֹ׳ היא כמ״ם המוצא, כמו במילה מו-אב.= מ-אב.

הַבַּיִת וְתָכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו וְכָל צוּרֹתָו: נדיר למצוא בתנ״ך פסוק המוטעם בארבעה פזר גדול.

יב. זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת עַל־רֹאשׁ הָהָר כָּל־גְּבֻלּוֹ סָבִיב | סָבִיב קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת:

יג. וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בָּאַמּוֹת אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ סָבִיב זֶרֶת הָאֶחָד וְזֶה גַּב הַמִּזְבֵּחַ:

אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח: האמה היא בת ששה טפחים אבל האמה שבספר יחזקאל היא מצטמצמת בחמישה טפחים. יוצא שחייבים להעלות ב1/5 את כל המידות שהנביא מציין.

גַּב הַמִּזְבֵּחַ: גג המזבח.

יד. וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת וּמֵהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה:

טו. וְהָהָרִאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת וּמֵהָאֲרִיאֵל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע:

וְהָהָרִאֵל ... וּמֵהָאֲרִיאֵל: המזבח נקרא בשני שמות.

משמעות השם הראשון היא גדולת ה׳.

נראה ששורש המילה השנייה הוא ׳ארה׳ (האיר, אור), כמו במלאכי א 10 : וְלֹא תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם.

טז. וְהָאֲרִיאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבוּעַ אֶל אַרְבַּעַת רְבָעָיו:

יז. וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאַמָּה וְהֵחֵיקָ לָהּ אַמָּה סָבִיב וּמַעֲלֹתֶהָ פָּנוֹת קָדִים:

סָבִיב אוֹתָהּ: או סביב לה, כמו בתהל׳ קכה 2 : יְרוּשָׁלַ͏ִם הָרִים סָבִיב לָהּ.

יח. וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה אֵלֶּה חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם:

יט. וְנָתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְרֵבִים אֵלַי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת:

וְנָתַתָּה אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם ... מכאן מתחילה ההקבלה בין ההפטרה לפרשת תצוה למעט הפסוק כב. נציין שהקבלה זו מצטמצמת לחנוכת המזבח ומתעלמת מהקדשת הכוהנים. מאידך גיסא, ספק שקיים הנביא את השליחות הזאת, אולי רק בחלום נבואי, כי נפטר בחוצה לארץ (עיין ר' יצחק אברבנאל בהקדמתו על ס' יחזקאל).

צָדוֹק: היה הכהן הגדול הראשון בבית המקדש בתקופת שלמה המלך. הוא מייצג את שושלת הכהונה הרשמית מאלעזר בן אהרן כהן גדול. גזר הקב"ה שרק בניו יהיו ראויים לכהונה גדולה.

כ. וְלָקַחְתָּ מִדָּמּוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ:

כא. וְלָקַחְתָּ אֶת הַפָּר הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ:

הַפָּר הַחַטָּאת: פַּר החטאת, נפרד במקום סמוך. או אולי הַחַטָּאת הוא שם תואר.

בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ: מקום מחוץ לבית המקדש שהיו מפקידים את אפר הקרבנות והוא מקביל ל-מָקוֹם טָהוֹר (ויקרא ד 12) בתקופת המדבר.

כב. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב שְׂעִיר־עִזִּים תָּמִים לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ בַּפָּר:

שְׂעִיר עִזִּים: השעיר (שנבחר) בין העזים כמו בפסוק הבא איל מן הצאן.

השעיר עזים (או בקיצור השעיר) הוא התיש (מילה יחידאה, משלי ל 31) או העתוד.

כג. בְּכַלּוֹתְךָ מֵחַטֵּא תַּקְרִיב פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תְּמִים:

כד. וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם עֹלָה לַיהוָה:

וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח: מצווה לזרוק מלח על הקרבן (ויקרא ב 13).

כה. שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׂעִיר־חַטָּאת לַיּוֹם וּפַר בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תְּמִימִם יַעֲשׂוּ:

כו. שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְטִהֲרוּ אֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדָו:

וּמִלְאוּ יָדָיו: האנשה מיוחדת על חפץ, כלומר יחנכו אותו.

כז. וְיכַלּוּ אֶת־הַיָּמִים וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עוֹלֹתֵיכֶם וְאֶת־שַׁלְמֵיכֶם וְרָצִאתִי אֶתְכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה: